

Steen Folke Københavni akerliussutsimik takutitsinermi peqataasoq:

– Issittumi sakkulerngusaanneq Kalaallit Nunaata isumannaatsuuneranut iluqautaanngilaq

Trumpip atuuffia qaangiuttussaavoq, danskilli sakkussiaat 42 milliartinik akillit maaniinnassapput

KURT KRISTENSEN
kurt@sermitsiaq.gl

KØBENHAVNIMI RÅDHUSPLADSIMIT
Amerikamiut aallartitaqarfiannut akerliussutsimik takutitsisut ingerlaarneranni 85-nik ukiulik Steen Folke peqataavoq.

- Akerliussutsimik takutitsinermit nuannerluinnartumit, oqalugiarluar-toqarluni kalaallit erfalasui tuusintilit erfalatinneqarlutik Kalaallit Nunaata Danmarkillu ataqatigiinneranik sakkortuumik takutitsiviusumit angerlamut uteqqammerpunga, Steen Folke, arfininngornermi ualik-kut oqaloqatigatsigu oqarpoq.

Steen Folke Mellemfolkeligt Samvirkepi siullersuisuvinut ilaasortaasoq Kalaallit Peqatigiiffiisa Kattuffiat Inuit, nuna tamakkerlugu suliniaqatigiiffik Uagut innuttaasullu suliniaqatigiiffiat »Hands off Kalaallit Nunaat« peqatigalugit akerliussutsimik takutitsinermit aqqissuisuupput. Kalaallilli Nunaannut akuunera 1970-kkunilli aallartippoq, taamani Venstresocialistit sinnerlugit folke-

tingimut ilaasortatut danskit kalaallillu namminersornerulernissamik isumalioqatigiissitaannut ilaasortaavoq.

- Danskinit kalaallinillu kingoqqisut inuit taama amerlatigisut katersuunnerat assorsuaq killitsinnarpoq, erseqqissumillu Kalaallit Nunaannut

Danskit sakkutooqarnikkut annertusaanerat Amerikamioqarnerulerneralu Kalaallit Nunaanni kissaatigineqanngilluinnarpoq

tapersiinerat Danmarkimi akuunermik kialaartumillu misigissuseqarnermik ersersitsivoq, Steen Folke akerliussutsimik takutitsineq pillugu oqarpoq.

- *Iluaqutaavali?*
- Aap, isumaqarpunga iluaqutaasoq, Københavnimimi illoqarfinnilu amerlasuuni allani akerliussutsimik

takutitsinerit maluginiarneqarput. Kalaallit Nunaanni, Danmarkimi, nunani sanilerisatsinni aammalumi USA-mi. Københavni akerliussutsimik takutitsisoqarnera pissutigalugu soorunami Donald Trumpip isummani allannortinnavianngilaa, amerikamiulli politikerit allat inuit præsidentip Kalaallit Nunaannik tigunissamik pilersaarutaanik akerliunerrannik sunnerneqarsinnaapput. Taakku matumani qimussit ataatsit marlulluunniit pineqannginnerat, inuilli imminnut oqartussaaffigisinaanerminnut inatsisitigut pisussaafeqarnerat paasillaarsinnaavaat.

Eqqissisimanermit saqitsaannermut

Donald Trumpip Kalaallit Nunaat nakkutigilerumallugu sakkutuulersorinnaalluni isumaqarpoq, Steen Folke amerikamiut saassuseriasaarsinnaanerat piviusorsiorsorinngilaa.

- Taamaattoqarnavianngilaq. Trumpimmi susinnaanera killegarpoq, tiguanissamimi Kongressip peqataanissaa pisariaqarpoq. Akerlianilli Steen Folke Issittumi sakkutuulersornerup annertuserujussuarnissaa aarleqqutigisupilussuuaa.

- Inuiaat kalaallit ukiuni qulikkaani arlalinni Issittup eqqissisimafiunissaanik kissaatertik attappaat; kissaallu taamaattoq Danmarkimit minnerunngitsumillu USA-mit, Kalaallit Nunaanniinnerminik sakkutooqarfimmuut ataatsimut, Pituffimmi sakkutooqarfimmik, appaasumit tapersersorneqarpoq. Maannali nipi allalluinnangorpoq. Maanna sakkutuulersortoqalerpoq 42 milliartillu nalinginut sakkutuulersortoqarpoq, Steen Folke oqarpoq.

- Sakkutuulersorneq Amerikamiut nukittunerusumik Kalaallit Nunaanniilernerannik inerneqassagunarpoq, uagummi nammeneq Amerika aggersarparput. Danmarkimi Amerikamiut Issittumiinnermik annertusinissaannik kissaataannik akuersinissamik piareersimavoq, aamma illersornissamik isumaqatigiissutit 1951-meersup nutarternissaanut piareersimavoq. Kalaallit Nunaat niuffatissaanngilaq, niuernissamullu amnavoq, ingammik inussutissarsiornermi aatsitassarsiornermilu. Issuaaneq »Danskisakkutooqarnerminnik annertusaanerat Amerikamiullu najuunerulernissaat Kalaallit Nunaannut

Steen Folke deltog i demonstrationen i København:

– Oprustning i Arktis tjener ikke Grønlands sikkerhed

Trump's embedsperiode udløber, men dansk militærudstyr til 42 milliarder kroner består

KURT KRISTENSEN
kurt@sermitsiaq.gl

BLANDT DE 15.700 DELTAGERE i demonstrationstoget fra Rådhuspladsen til den amerikanske ambassade i København var 85-årige Steen Folke. - Jeg er netop kommet tilbage fra en fantastisk demonstration, hvor gode taler og tusinder af grønlandske flag blev en meget stærk manifestation af sammenholdet mellem Grønland og

Danmark, siger Steen Folke, da vi talte med ham lørdag eftermiddag.

Steen Folke er bestyrelsesmedlem i Mellemfolkeligt Samvirke, som arrangerede demonstrationen sammen med fællesforeningen Inuit, landsorganisationen Uagut og borge-rinitiativet »Hands off Kalaallit Nunaat«. Hans engagement i Grønland går dog helt tilbage til 1970'erne, hvor han som folketingsmedlem, valgt af Venstresocialisterne, var medlem af den dansk/grønlandske hjemmestyrekommission.

- Det var meget bevægende, at så

mange mennesker med danske og grønlandske aner var samlet, og den entydige opbakning til Grønland vidner om et stort engagement og varme følelser i Danmark, siger Steen Folke om demonstrationen.

- *Men nytter det?*
- Ja, det tror jeg, for demonstrationerne i København og mange andre byer bliver bemærket. I Grønland, i Danmark, i vore nabolande og selv i USA. Selvfølgelig ændrer Donald Trump ikke mening på grund af en demonstration i København, men der er andre amerikanske politikere,

som er påvirkelige af den folkelige modstand mod præsidentens planer om at overtage Grønland. De kan sagtens gennemskue, at det ikke handler om en hundeslæde eller to, men om et folks legitime ret til selvbestemmelse.

Fra lavspænding til konflikt

Donald Trump afviser ikke at bruge militær magt for at få kontrol med Grønland, men Steen Folke finder et amerikansk angreb for urealistisk.

- Det kommer ikke til at ske. Der er trods alt grænser for, hvad selv

Trump kan gøre, fordi en besættelse kræver Kongressens medvirken. Steen Folke er til gengæld meget bekymret for en voldsom militær oprustning i Arktis.

- Den grønlandske befolkning har i årtier ønsket at fastholde Arktis som et lavspændingsområde; et ønske som er støttet af Danmark og ikke mindst USA, som har reduceret sin militære tilstedeværelse i Grønland til en enkelt base i Pituffik. Nu lyder der helt andre toner. Nu skal der rustes op og militariseres for 42 milliarder kroner, konstaterer Steen Folke.

Steen Folke Københavnimi akerliussutsimik takutitsineq Kalaallit Nunaata Danmarkillu ataqatigiinnerannut ersiutitut sakkortuutut oqaatigaa.

Steen Folke kalder demonstrationen i København for en meget stærk manifestation af sammenholdet mellem Grønland og Danmark.
/ Assi: Nammineq pigisaaq / Foto: Privat

kissaatiginartuunngilluinnarpoq.” Steen Folke.

Nunanut allanut naalakkersuisoq Vivian Motzfeldt Illersornissamullu ministeri Troels Lund Poulsen sine-rissami nakkutilliisut umiarsuaanni assilisippoq, taamatullu aamma nunanut allanut ministeri Lars Løkke Rasmussen Washingtonimi assilise-qatigalugu, kalaallilli tusaaniarneru-neqassasut Steen Folke isumaqar-poq:

- Suliami matumani kalaallit nipa-at naammaginantumik tusaaniarne-qanngilaq, Kalaallit Nunaani Dan-markimiluunniit. Inatsisartut Naalak-kersuisunit, matoqqasorujussuarmik Danmarkimik isumaqatiginninniar-nernik ingerlatsisartunit naammattu-mik paasitinneqartannginnerminnik naammagittaalliiorput. Peqatigisaa-nik kalaallit ilaasa Issittumi Sakku-tooqarfiup qullersaqarfiata Nuummi

qaartartumiigassaqqissuusorisartik toqqissisimanarinngilaat. Dansk it naalakkersuisui qulliusutut inisseq-qapput, Naalakkersuisummi danskil-lu naalakkersuisuisa nukittuneri equ-ngapput.

- Naligiissumilluunniit suleqatigiit-toqaraluarpat dansk it naalakkersui-sui siunnersuuteqartartuupput, paa-sissutissiisartuullutik pissaanermillu kalaallit soorunami nallersinnaan-ngisaannik peqartuunerat aarleqqu-tigaara. Taamaammallu Kalaallit Nunaanni siammasinnerusumik pe-qataatitsineq pingaartorujussuuvoq; soorunami Inatsisartut peqataatillu-git, aammalu innuttaasut paasitinne-qarnerminnik toqqammaveqarlutik siunissaminnik oqalliseqataasussat, Steen Folke oqarpoq.

Taassuma aarleqqutini 1970-kkun-ni namminersornerulernissamut isu-malioqatigiissitamit pissarsiaminit tunngaveqartippai.

- Aaqqissuussaannikkut isumalioqa-tigiissitami dansk it arfineq marluk kalaallillu arfineq marluk peqataane-risigut oqimaaqatigiittoqarpoq, siu-littaasorli Isi Foighel Kalaallit Nu-naannut ministereqarfimmi depar-temtschef Erik Hesselbjerg ikiortiga-lugu aalajangiisumik inissisimaffe-qarput. Taamaammat namminersor-nerulernermik aaqqissuussaaneq dansk it kissaataat malillugit piler-poq, minnerunngitsumik nunamik piginnittussaanermut tunngatillugu, Steen Folke oqarpoq.

Aallartitatigut malersugassat malersorneqarlik

Steen Folke suliniaqatigiiffimmik »Nej til oprustning - Ja til bæredygtig sik-kerhedspolitik« pilersitseqataavoq.

- *Tamanna piffissami Amerikamiut qunusaarinerisa nalaanni, timmisar-tullu sakkutuunik sakkutuullu atortui-*

nik uniffeqanngiusattumik Kalaallit Nunaannut assartuinerini qanoq ilil-luni nuunneqarsinnaava?

- Umiarsuit sinerissamik nakkutil-liisut annertusarnissaat pissusissami-soorpoq, taamaallilluni taakku ava-lassinnaasunngortinneqassallutik, Kalaallilli Nunaata sakkutuulersorne-ra navianarpoq, taamaattoqarnera-nimi nuna pissaanilissuit pissaane-qarneqqusaannerani sakkunngis-saaq, Steen Folke oqarpoq.

- Illersornissamik politiki attanne-qarsinnaasoq oqallisigutsigu aam-ma illuatungerisap tunngavissaqar-tumik soqutigisai isiginiassavagut, aamma Ruslandimut, Trumpip Issit-tumi isumannaallisaanermi aarleri-nartutut taagugaanut tunngatillugu. Sakkutuulersornerli Kalaallit Nuna-a-ta isumannaatsuuneranut iluaqu-taanngilaq, akerlianilli Kalaallit Nu-naat Issittup eqqissisimaffiuneranik pilerseqqinnerani aallartitatigut aqqu-tit atussavai. Amerikamiunik russinillu attaveqarnissaaq pingaa-ruteqarpoq; Assersuutigalugu Issit-tumi Siunnersuisooqatigiinni, nunat sakkussakillisaanermik issittumilu avatangiisinik qajannartunik ataatsi-mut akisussaafeqarlutik ataatsimiif-figisinnaasaasa ikittut ilaanni.

Issittumi Siunnersuisooqatigiit 1996-mit avatangiisinik illersuineq, klima, piujuartitsisumik ineriartor-neq nunallu inooqqaavisa pisinnaa-titaaffinik suliaqalerpoq, siunnersui-sooqatigiilli Ruslandip Ukrainemik saassussinerata kingorna 2022-mi unitsikkallarneqarput.

- Ruslandip arlaatigut ilaajunnaar-sikkallarnera pisinnaanngoriarnia-riarpat, nuna Issittup affaanik angis-susilik Issittumi Siunnersuisooqati-giinni tamakkiisumik ilaasortan-ngortinneqartariaqartoq, Steen Folke isumaqarpoq.

- Oprustningen vil formentligt ende med en stærkere amerikansk tilstedeværelse i Grønland, og vi inviterer selv USA til bords. Danmark er parat til at imødekomme amerikane-rnes ønsker om øget sikkerhed i Arktis, også en genforhandling af for-svarsaftalen fra 1951. Grønland er ikke til salg, men åben for business, især på erhvervs- og råstofområdet. Naalakkersuisoq for udenrigsanlig-gender Vivian Motzfeldt bliver foto-graferet sammen med forsvarsmini-ster Troels Lund Poulsen på dækket af inspektionsskibet og sammen med udenrigsminister Lars Løkke Ras-mussen i Washington, men Steen Folke mener, at der skal lyttes endnu mere til grønlænderne:

- Den grønlandske stemme er ikke kommet tilstrækkelig til orde i denne sag, hverken i Grønland eller Dan-mark.

Inatsisartut anker over manglende informationer fra Naalakkersuisut, som fører forhandlinger med Dan-mark i et meget lukket rum. Nogle grøn-lændere er samtidig utrygge ved Arktisk Kommandos hovedkontor som et muligt bombemål i Nuuk. Den danske regering har overtaget, fordi styrkeforholdet mellem Naalak-kersuisut og regeringen er skævt.

- Min bekymring er, at selv med et ligeværdigt samarbejde har regerin-gen udspillet, informationerne og hele apparatet, som Grønland selvføl-gelig har svært ved at matche. Det er derfor afsindigt vigtigt, at der er en bredere deltagelse i Grønland; selvføl-gelig med Inatsisartut, men også med befolkningen, som skal deltage i de-batten om deres fremtid på et oplyst grundlag, siger Steen Folke.

Han bygger sin bekymring på sine egne erfaringer fra Hjemmestyrekom-

missionen i 1970’erne.

- Formelt var det en ligeværdig kom-mission med syv danske og syv grøn-landske medlemmer, men formanden Isi Foighel med Grønlandsministeriets departementschef Erik Hesselbjerg som sufflør spillede en afgørende ro-le. Derfor blev hjemmestyreordnin-gen, som danskerne ville have det, ikke mindst i spørgsmålet om under-grunden, siger Steen Folke.

Følg det diplomatisk spor

Steen Folke er medstifter af organi-sationen »Nej til oprustning - Ja til bæredygtig sikkerhedspolitik«.

- *Hvordan kan denne titel overføres til Grønland i en tid med amerikanske trusler og en luftbro, som henter sol-dater og militært materiel til Grøn-land?*

- Det giver mening at opgradere in-spektionsskibe omkring Grønland, så

de rent faktisk kan sejle, men det er farligt at militarisere Grønland, så lan-det bliver en endnu vigtigere brik i stormagternes spil, siger Steen Folke.

- Når vi snakker om bæredygtig sik-kerhedspolitik, skal vi tage højde for

Dansk oprustning og større amerikansk tilstedeværelse er på ingen måde ønskværdigt for Grønland

modpartens legitime interesser, også når det gælder Rusland, som Trump adresserer den sikkerhedsmæssige trussel i Arktis. Men oprustning i Arktis tjener ikke Grønlands sikker-

hed, og i stedet skal Grønland følge det diplomatiske spor for at få Arktis genoprettet som et lavspændingsom-råde. Det er vigtigt at holde kontakt med både amerikanerne og russer-ne; for eksempel i Arktisk Råd, som er et af de få mødesteder, hvor lan-dene kan tale om afspænding og fæl-les ansvar for det sårbare arktiske miljø.

Arktisk Råd arbejdede fra 1996 med miljøbeskyttelse, klima, bære-dygtig udvikling og de oprindelige folks rettigheder, men rådet blev ef-ter Ruslands angreb på Ukraine sat på pause i 2022.

- Så snart det er muligt på nogen måde at hæve suspenderingen af Rusland, skal landet, som trods alt dækker halvdelen af det arktiske om-råde, genoptages som fuldgdyldigt medlem af Arktisk Råd, mener Steen Folke.